

Lomvigin

ØLL eru vit samd um, at okkurt munagott má gerast fyrri at verja lomvigastovnin. Hetta vísti orðaskiftið eftir filmin »Skerdir Veingir« í Norðurlandahúsinum herfyri. Orðaskiftið í Fimmaranum í útvarpinum í síðstu viku vísti tað sama. Og somu niðurstøðu finna vit í brøvum og greinum í bløðunum.

HVAT kunnu vit gera? Jú, vit kunnu friða lomvigan alt árið. Men eru vit vis í, at bara hetta fer at hjálpa? Nei, tað eru vit ikki, men hinvegin er lítið annað at gera, tí so lítið er til av lomviga í dag, at stovnurin toli ikki nakra veiðu.

MEN tað er ikki nóg mikið at banna veiði eftir lomviga og kanska álku við. Tá lomvigin verður friðaður — einki annað er í at velja — so má beinanvegin farast undir rannsóknir og kanningar av fugli, havi, atvoldum til fugladeyða osfr. Bara á henda hátt kunnu vit staðfesta, hví støðan er sum hoin er og hvat kann gerast fyrri at bøta hana.

EINKI er at ivast í, at náttúran

— og lomvigin sum partur í henni — gongur í bylgjum, sum Andrias Reinert visir á í síni sildateori. Í teimum trimum undanfarnu øldunum hevur bæði sild, grind, fuglur og hiti fylgst upp og niður. So her liggur óivað ein orsök. Men sambært frásagnum hevur aldudalurin ikki verið so djúpur áður.

TAÐ er helst ikki so lægið. Umframt tað, at tann norska várgýtandi sildin — atlantiskandiska sildin — hvarv, hava vit fingið oljudálking og alskyns eitran — serliga í syðra parti í Norðsjónum. Tá fuglurin var í stórari minking í sekstiárunum, var veiðitrýstið helst ov stórt, tí ongantíð áður varð so nógvi lóður innflutt. Og harafturat hevur garnafiskiskapurin í grannalondunum verið nógviur.

HVUSSU nógvi av føroyskum lomviga druknar í gørunum, vita vit ikki. Men ringmerk-ingarnar seinast í sekstiárunum og fyrst í sjeitiárunum vístu, at nógviur ungfuglur endaði sínar dagar í gørunum við norsku strendurnar. Her er óivað ein atvold til, at so lítið legst afturat búfuglinum.

Í Fimmaranum í síðstu viku varð upplýst, at norðmenn fara næsta ár at kanna, hvussu nógvi doyri í gørunum. Men ikki fáa vit at vita, hvussu nógviur føroyskur lomvigi druknar í norsku firðunum. Einfalt tí, at eingin lomvigi er ringmerktur í skjótt 20 ár. Onkur smávegis roynd er gjørd at ringmerkja pisu, men nú er so galið, at tað er torført at fáa hendur á so mikið av lomvigapisu at merkja, at grundarlagið verður nóg gott.

LANDSSTÝRIÐ er óivað so mikið at sær komið, at vit kunnu rokna við einum ella øðrum í næstum. Og tá tekur ein annar spurningur seg upp: — Skulu vit eisini friða álkuna?

NÓGV av álku er um Føroyar á vetri. Vit hava kanska bara eini 2—3000 pør av álku eftir. Og alt bendir á, at talan er so-statt bara um íslenska álku. Men verða bara heilt fáar føroyskar álkur skotnar, ávirkar tað stovnin.

HESIN spurningurin má tí eisini viðgerast. Men frá royndum vita vit, at er eitt uppskot

í so víttgangandi, verður mótstøðan so stór, at alt kann falla, og okkurt verður samtykt, sum slettis ikki var ætlanin. Tað hava vit sæð fyrr.

TÍ mugu aðrir spurningar eisini takast við í myndina fyrri at regulera veiðuna eftir fugli. T.d. veiðiloyvi við avmarkingum at veiða so og so nógvan fugl. Forboð at veiða fugl við skjóttgangandi bátum, eins og íslendingar hava. Og so framvegis.

EITT er givið. Vit føroyingar kunnu ikki geva okkum tað eftirmæli, at vit vit hugdu at, uttan at lyfta hond frá síðu, meðan lomvigabjörgini tagnaðu.

sosigaley

Dimmalætting
FÖROYSKA
MORGUN

DAGBLAÐIÐ

TRUKA
KRUSUN

14. SEPTEMBER

FRIÐU FÖROYAR

NORÐPÝÐ

Teir kristiligu og Danmark

Eitt sindur av roki tók seg upp nú um dagarnar, tá umboð fyrri kristiliga flokkin í Danmark skjeytt upp at skerja blokkstuðulin til Føroyar og Grønland og ístaðin brúka hann til at hjálpa londunum í Eystureuropa við. Hetta fekk m.a. okkara heimliga kristiliga flokk, ella rættari sagt, helvtina av honum, at gera vart við seg. Í skrivi, sum er send danska "bróður"-flokkinum verður m.a. sagt:

"Mótímalet verður harðliga, um teir í Danmark vilja veita stuðul til Eystureuropa við at

lata grønlendingum og føroyingum rokningina. Mint verður á, at her er talan um lógarbundnar útreiðslur, sum avtalur eru gjørdar um Danmarkar og Føroya millum - og at tíðin er ikki tann rætta til at fara undir samráð-ingar um nýggjar avtalur, nú ið ótryggleiki og figgarligir trupulleikar gera seg so sterkt galdandi í Føroyum og tykjast bara at vinda uppá seg" sigur teir kristiligu við Niels Paula Danielsen 6. ódda.

Mikið áhugavert. Tí hetta úttalili stendur jú fullkomiliga í andsøgn til tann sjálvstýrispolitikk, sum umrøddi flokkur og ikki minst tingmaður hev-

ur sagt seg standa fyrri - og í andsøgn til úttalisi hansara á tingi nú um dagarnar, har Niels Pauli Danielsen fýltist á, at vit lótu danir samráðast fyrri okkum um ein EF-sáttmála. Tað áttu vit heldur at fingið íslendingar at hjálpt okkum við.

Hvar er sjálvstýrismaðurin Niels Pauli Danielsen - ella loysingarmaðurin kanska - nú lagt verður upp til at minka um ríkisstuðulin til Føroya! Er hann annað enn ein erka sambandsmaður! Hetta mótmæli kristiliga flokksins um, at gjørdar avtalur við Danmark um figgarligan stuðul ikki mugu broytast eru í veruleikanum í andsøgn til alt tað

so flotta sjálvstýris- og sjálvbjargnisráðið, sum flokkurin er farin til val uppá hesi mongu seinastu árin. So í veruleikanum er hetta ein avdúking av hesum flokkinum og oddamannum hansara. Allir sum ein eru teir sambandsmenn, ið ongantíð fara at vága bara so mikið sum at nema við avtalurnar føroyingar hava við Danmark. Verið tá ærligir, sigið sum er, at tit eru ein sambandsflokkur og ikki ein sjálvstýrisflokkur, soleiðis sum tit so skeiðt hava marknaðarført tykkum.

Arbeidsloysið

Tað eru skelkandi tøl, sum útvarpið og Sosialurín bera fram í hesum døgum, tøl yvir vaksandi arbeidsloysið í landinum. Higartil í ár eru goldnar út til arbeidsleys umleið 35 mið. kr. og er hetta væl meira enn fyrri alt árið í fjør. Havnin eigur næstan helvtina av hesi upphædd. Tað er greitt, at hesi tøl tala fyrri seg og tey boða ikki frá góðum. Tí spurningurin er hvussu stórt tal av arbeidsleysum samfelag okkum kann bera. Júst tí at vit eru lítið og viðbrekið samfelag við bert eini útflutningsvøru, fiski, kann støðan gerast sera álvarsilig, um verandi gongd heldur fram, nevniliga um talið á ar-

beidsleysum fer at vaks enn meira. Hóast tølini minka og vaks alt eftir árstíðini og virkseininum í samfelagnum, so sæst týðuliga hvønn veg tað ber. Um sama mundið verður tosað um avleiðingarnar av nýggju handilsavtaluni við EF. Har verður sagt, at broytta útflutningsmynstrið, har meira fer at verða útflutt feskt og óviðgjørt, fer at føra til hóparbeidsloysi. Hetta siga aðrir er at gera støðuna nógvi verri enn hon er og verður. Men tøluni tala, og tey vísa eitt vaksandi arbeidsloysi. Ganga bert nakrir av spádómunum upp um avleiðingarnar av EF-avtaluni, so er greitt, at árið 1992 fer at gerast eitt dapurt ár fyrri land og fólk. Vónandi verður tað kortini ikki so.